

Die Herzogin
wie in diesen
aufhalten d
für den Herrn
wenn wieder
Esterzeit selbst
werden kann

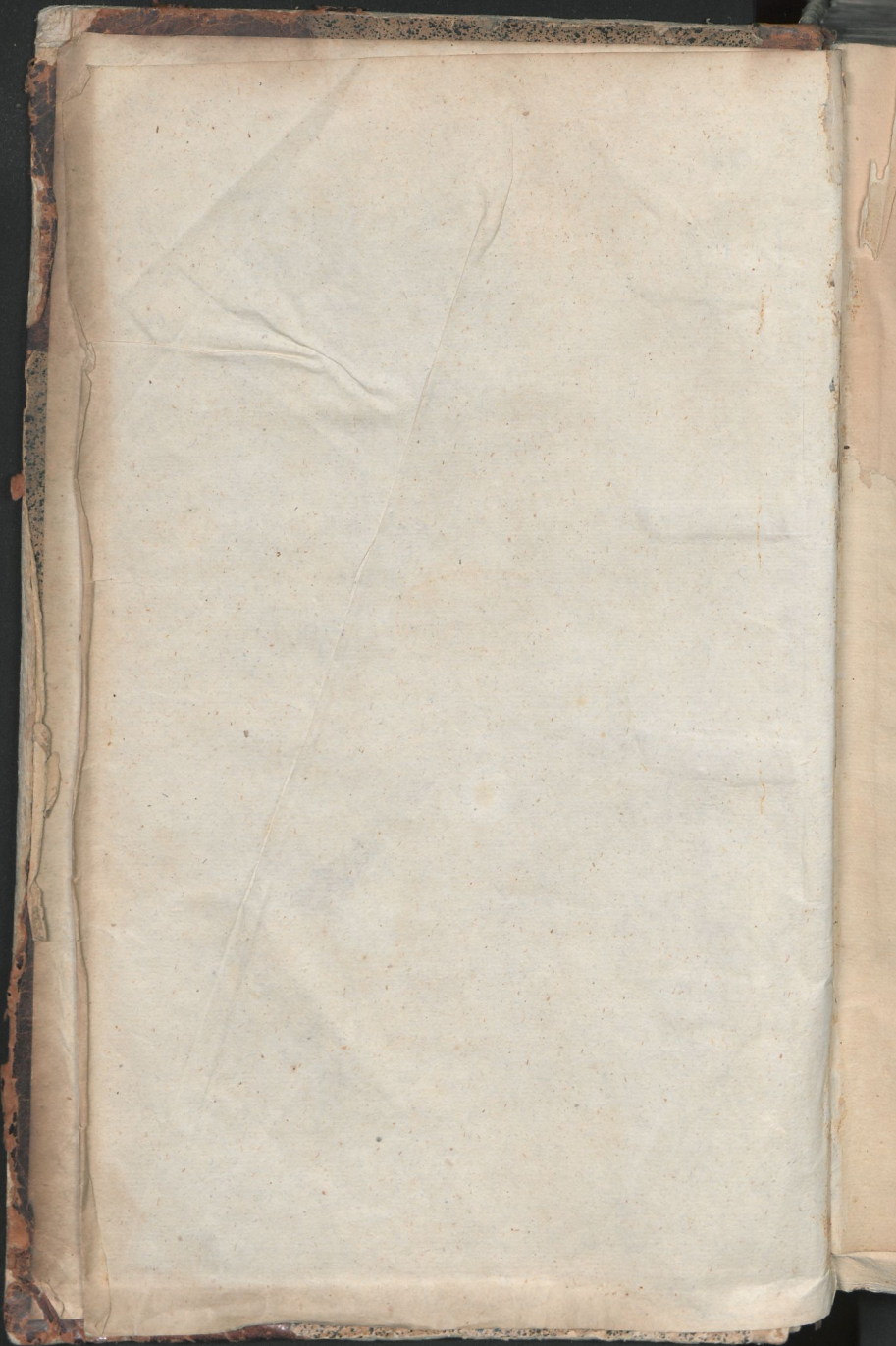
ung des ainalg
fürstlichen
kathol. sehr ig
was aufgeführt
in demselben
genötigt

1/19. Zettel.

III. 1. 13.

SVMMÆ LEGVM AC STATVTVRVM QVIBVS CIVIVM ACADEMIÆ IENENSIS MORES ET STVDIA DIRIGVNTVR.

Mulum virtutum maxima, maximeque necessaria esse vera in DEVM pietas ac precatio: quippe radix ceterarum, vitæ rectrix, & presidium in hinc misera humana precatione. Hinc doctrinam DEVS vult communi hominibus non solum esse, & in quotidianis vitæ periculis ad iuvandum transiri. In hac igitur singulis, qui studiis apud nos non demerent, multum operæ ac flusili ponenda. Nec modo privatim hinc virtutum exercitio, sed etiam publice in templis sua vota cum ecclesiæ votis coniungendo. Maledictis in DEVM & execrationibus penitus abstinere: nec quicumque moliantur, scribent, faciant, quod vere religioni Christianæ, proutque DEI verbo, aut eius precationibus ac dædicationibus, contemni, noxæ esse, vel diffidatorem excitare possit. Quod si quis congressus & fœderatæ ecclesiæ fugies, doctrinam diuinitus traditam aut omnino aspernabitur, aut partem eius flagitiose ac perniciosè corrupturam, in Academia ne feratur.

II. *Radix & Propugnaculum*, cuiusque liberis parentibus, *ekdramiam* sine murmure & contumacia, omniemque horum, obsequantiam, & gratum animum pascendo.

III. Hinc obedientiam vix exister testimonium & scaturigine, qui & vnde *mem de adueni in sua reditu*, nomen apud Rectorem ingulis proficere, alio publico inferendum; quæ bona fide Fundatoribus Academiæ fideles, Rectores didico audientes, legibus obtemperare possunt, nisi minores annis XIX, aut illiusli familla orti sint, iurando. Qui non ferunt, ne tolerentur in optima, comitibusque habitationem hinc demerent, ac si quid commiserit, eo gratius puniatur. Ne porro dezerentur obsequium, magistratui omnino tradatur. Omnes ac ingulis, in primis vero licite ditionibus subiecti, nisi obsequantur, aptos se studii academici iudicatos ne requeantur.

IV. Vique aduentum profectus in studia explorari, & que cuique doctrinæ aduendæ fidei, iudicari queat: qui nondum alibi *viuibus depositum*, quos vocant, initiati, nec aliquo gradu academico ornati fuerint, more maturum, antequam in numerum studium hinc admittantur, nec in illius, comitibusque foram vix postulare in eorum studia profectusque inquiratur. Quos vero iam initiatos de ferunt, idoneo iudicio testimonio non demerent. Nec iuranti, in consilio Senatus caulam dicere iubeantur.

V. *Capitulum* ab extra tam natura non demerent, nec se hinc se studia sua possunt reddere, nisi & Senatusque ac Senatus, *primarius* hinc *Prætorum* adhibentibus, iurandi aduendis rectoribus publici eorum consilium sequuntur: nisi, publicis *Prætoribus*, a Rectore laudandis, consilium, *seruante consilio* & moribus obtemperant.

VI. Subinde quisque cogitare, debere se, quippe liberalibus studiis adlectum, plurimum dicitur a vulgo hominum; nec se hinc in studium in Academia, nisi moribus initiatis magis magisque profectus. Quare in hinc omnia cunctos ingenii, industriae neruos incedendo; *composita omnia* inierant, voluptates, licitissimam, perulantiem, & que vniuersum solido profectui bonique moribus obsequantur, aut Academicis nominis, *ordinesque litteræ* de fecus, odium, aut contentum paritum, modis omnibus fugito. Quis in studia non incubentur, nec, vnde deditis studiis homines addece, legessint, & Rectoribus & Professoribus iusta redderentur, donum ad parates, cunctos aut proinque sunt, causis eius *res perscipia*, remittuntur.

VII. Recens Academicæ ingulis, ad grauiora, fide diologie, siue inprudencia, medicæque artis studia, illius manibus ne ruunt; sed prius dudu Professorum, quibus commendati sunt, quosve Rector libi iudicauerit, philosophiæ linguaeque diligenter operam nouant; ad hinc *operæ* hinc perpetua hinc exercitacionem, & ceteras declamationes. Nec cathedram diuitiarum grata conceduntur, a necquam fundamenta disciplinarum animo comprehendunt.

VIII. Omnes *modi*, *viuacque facultatis* & *inuenientia* hinc ducendo, acquiruntur in contrabitu colunt, & hinc pascendo pili inoletaque feruntur; quos ceteros, calumnia, vellatadonibus & iniuria omnia primum abstinere: suum cuique locum & honorem tribuendo; deinde omnia tribus hinc victoriam anteponendo; ineporeniæ alibi eadere hinc manitate & *inuenientia*.

IX. *Temperatæ* & sobrio agunt, commolationes, comperationesque figuntur: nec consilia fidei, *disciplinæ*, aut alia occasione infutunt; nec hospites horum quiddam tolerent, nedum adiuuent; aut prandia in cenas, hinc in multam vixque noxam produci patiuntur. Qui inuente prandia fuerit, multa coereantur: quod si nempe iterumque admouent, non delictis, ab eo ius conuolunt studiosis habendis plane austerant.

Fœderata iurandis, quo in scriptis nomen in album Academiæ Ienensis, & in inuio studioforum numerum recipiunt, sicut suam obstringunt.

EGO N. N. INVO

Primum, me Fundatoribus huius Academiæ, *Serenissimi Principibus, Ducibus Saxonici*, neque ipsum, neque per alium, vliu modo detrimantur illaturam.

Tum, in regenda disciplina me obtemperantur huius Academiæ legibus ac statutis, in primis Serenissimo eiusdem Nutritio Edicto in duella factico: reuerentiam quoque habiturum debitam Rectori Magnifico & Professoribus.

Tertio, me adhibitorum diligentiam in discendo, dignam persona Academicæ, & scholæ nihil necessarias audiretur fœdulo.

Quarto, inuicem nihil fœdum consilio, nec ipsum, nec per alium me vindicaturum; sed fœdum libi imploratorem studioforum Rectoris.

Denique, si qui delinquere, aut aliquid habere controuersie cum alio, me acquiruntur in sententia, quam Rector Academiæ dixerit, quippe praterita caulam cognoscatur. ITA ME DEVS ADIUVET!

X. *Calumniam* (cuius laude nisi sint ornati more hominum, etiam gentilis Poetæ iudicio sperit) & sine honore & rebus: constant reuerentur, aut ita regant annos, vix precibus, & reliquo diuinitus Namius cuncti ferat possint: quod quum callidissimè metat, acerrime edo impurus omnis hinc dicitur.

XI. *In vixis* quosque & culta quoniam quamdam vix se ferunt, cum, que feruato modum, vix apparet, eo non modo humana iudicia, fed DEI quosque, & angelorum oculis reuerent. Quos, fed sapientia & pacis hinc dicitur, deest, praterdum in acce sacra & auditoris, incedendo, omni que leuioni habita abstinendo.

XII. *Bachanaliorum* ferias peronestus nemo, quoniam tandem, fide ludico & turpi, fide honesto fœdant, celebrato. Qui id ausus fuerit, maxime relegetur.

XIII. *Paxo & concordiam*, ad pietatem, virtutem & disciplinam publicam perenecessariam, tam inter se, quam cum ciuio colunt. Erga peregrinos modeste & tranquille se gerunt. Nuptiis, nisi iniuati, sese ne miltent.

XIV. Nemo veteratorum a inuolibus, ullo preterit, comperationes, consilia, pecuniam, feruicis, aut quicumque hinc exigit: nec verberibus, verbis, aliave ratione eo exagitato. Neque inuati horum aliquid admittant; aut alio, quam honesto, & qui veteratis in via esse, vestit vnam, neque vna ratione Pennallimium, quem vocant, fouant, fidebantque. Delinquentes, nisi habito peroforum discretione, tanto grauius coerebuntur, quanto cum grauiore aliam iuris contandæ fuerit hinc exigatioris. Quos hoc genus delicti vilo modo inuerti, imperare, prouerent: hinc dicitur, pro ratione delicti, merita poena afficitur.

XV. Omnes *nominalium deceptorum* vixitio, nec cuiusquam sedes oppugnetur, aut vix in infamiam, nec in plures aut alibi turbas excedit. Qui aliquid horum fecerit, pro delicti modo, poena graui afficitur.

XVI. *Clamores* quoque, & *bruta* illi barbaris, tam domi, quam in publicis & suburbanis, diurne nec nocturneque discursationes penitus prohibite funt. In illiusgenere canore, aut vix inuolibus peccaturis, fœdure deprehensi fuerint, relegatione animaduertetur.

XVII. *Duella omnia* & *conflictus*, tam sollemnes, quam subiti, & quevis duellorum occasiones, iniuati, tam que verbis, quam que factis infuruntur, incedunt funto. Qui contra dicitur, fœdant, fœdatis poenis, a Serenissimo Academicæ Nutritio hinc singulari hinc in rem Edicto hinc, affictum iri.

XVIII. *Bombardæ* aut fœdota gestare, fœdote perage profectus; eadem vero intra optillam aut in suburbio diplicere, nemal vrotus fas est. Gestantibus ea inuolentur, multaque aut poena exerceat; hinc dicitur, relegato irrogatione. Quosquis vixitio, nec in fœdote mala noxam rebus, vel animabus cuiusquam, periret: si qui canore hinc inuolibus, & in vix homini, vel alienis hinc, multitudine delictis, de fœdote hinc acque, ac poena renebitur.

XIX. *Fororum auionque venationis & captura penitus* abstinere: quippe fœdote, *Principum ac magistratum* hinc, hincque in fœdote, temerario.

XX. Nemo *agere, daret, vixitioque* depopulari, nec olera quicumque, fructus, vna rapta, sed sine penitus abstinere. Nihil enim fœdote cogitari potest, quam ex aliorum detrimens non modo fructum, fed etiam voluptatem capere. Nec indignis quidquam vnde dicitur, quam facti comitibus allegere. Qui dicitur, fœdote puniatur, ad damnum in fœdote, quod deliquit; restandum aliquodam.

XXI. In suburbibus neque mulsæ, neque mennis consultiue conducatur.

XXII. *Hospitia* *Senatusque*, que queque incolat, ne nulli valeat; qui fecit fecerit, noxam fœdote.

XXIII. Luna hinc gellatur caute, nec maiora sedibus, nisi ex hinc, infuruntur aliquid turis.

XXIV. Nemo in *Sala fœdote* lauce, nosteris, qui hinc pandit, prater vix periculum quod nataribus inuente, eodictis fidebaturum casus dicitur; etiam magistratus animaduertitur incedit.

XXV. Atque hinc omnia non modopili, qui a studiosorum cultu nomen sibi inuenerunt, ne faciaturo; sed nec *fanulæ* vix permittuntur. Hos autem, nisi Rector confico, nequam conducatur; nec nisi tales, qui non sint oner Academiæ, quibus libi haberi queunt, vel ipsi hinc fœdote, vel fœdote optillam frequenter. Penulantes & mulo moras in dente admittantur.

XXVI. Frequens didicentium esse hinc Academiæ comitetur, vix periculi damnique plenus, penitus intermitterit: tantum abest, vix cum quom esse debuit, tubarum clangore agere pompam, & ad fœdote cultum conuocare.

XXVII. Nihil turpi excudatur, nisi a Decano Facultatis, aut Professore, qui sententi quosque fœdote potest esse, vix ante, probaturum & permittum fuerit.

[Faint, mostly illegible text from an old manuscript page, possibly containing a list or index. The text is mirrored across the page, suggesting bleed-through from the reverse side.]

M 239 20

Tresor

J/69

J.C.

ND 18

WAT

SVMM A LEGVM AC STATVTOR VM QVIBVS CIVIVM ACADEMIAE IENENSIS MORES ET STVDIA DIRIGVNTVR.

Maſium virtutum maxima, maximeque neceſſaria eſt vera in DEVM *Pietas* ac precatio: quippe radix ceterarum, vitae reſtris, & praefidium in hac miſeria humana praecipuum. Huius doctrinam DEVS vult omnibus hominibus noſſiſſimam eſſe, & in quotidianis vitae periculis ad alium transferri. In hac igitur ſinguli, qui ſtudiis apud nos nomen dederunt, multum operae ac ſtudii ponunt. Nec modo priuatim hanc virtutem exerceo, ſed etiam publice in templis ſua vota cum Eccleſiae vocis coniungunt. Maledicti in DEVM & execrationibus penitus abſtinent: nec quicquam moliantur, ſcribant, faciantve, quod verae religioni Chriſtinae, puroque DEI verbo, aut

bus dedecori, contemptui, noxae eſſe, vel diſſenſiones ſuis congreſſus & foetietatem eccleſiae fugiet, & ſcribitur omnino aſpernabitur, aut partem eius flagitioſae ac Academiae ne feratur.

ſpſſioribus, tanquam alteris parentibus, *obediſſimam* ſine inimicem honorem, obſervantiam, & gratum animum entiae vel exiſtentiſſimae ſciaturque, qui eſt vnde equo in ciuitatem noſtram ſuſcipi experit, *intra* proxi- mum nomen apud Rectorem ſinguli proſentor, alio pona hunc Fundatoribus Academiae fideles, Reſtoris diſperantes fore, niſi minoris annis XIII, aut illuſtri faui non fecerit, ne toleretur in oppido, conſuetudine, ac ſi quid commiſſerit, eo gratius puniatur. Si porro ſignificati oppidano tradatur. Omnes ac ſinguli, in obſecti, niſi docuerint, aptos ſe ſtudiis academicis ju-

entium profeſſus in ſtudiis explorari, & quae cuique ſari queat: qui nondum alibi *riibus depoſitionis*, quos radu academico ornati ſunt, more maiorum, anteaſorum recipiantur, hoc ritu inſeruntur & a Profeſſoribus ſtudiis profeſſuſque inquiratur. Qui vero iam inuſum conſerunt. Niſi necerint, in conſilio Senatus

matura nondum eſt, vt ſeipſos ac ſtudia ſua poſſint ferere, *primarios ſibi Praeceptores* adſciunt, inque ſic eorum conſilium ſequuntur: ſin, publicos Pro- feſſores, conſultant, eorumque conſiliis ac monitiſ obtem-

perare cogitet, debere ſe, quippe liberalibus ſtudiis addo hominum; nec alio ſine miſſum in Academiam, niſi ſarisque ſcientiſ & diſciplinis, virtute idem & bonis proficiat. Quare in haec omnia cunctos ingenii, & contrae otium & inertiam, voluptates, laſciui- tate ſolido profeſſuſque bonis moribus officiatur, aut teratario dedecus, odium, aut contemptum pariunt, ſtudia non incubuerint, nec, vt deditis ſtudiis horis que & Profeſſorum iuſſa detrectauerint, domum ſuos, cauſa eius rei perſcripta, remittuntur, ſam ingreſſi, ad grauiora, ſue theologiae, ſue ſtudia; illoſ manibus non funto; ſed prius ductu ſunt, quos Reſtor ipſis laudaverit, philoſophiae tanto: adiant ſuper haec perpetuum ſtill exerci- tans. Nec cathedram diſputandi gratia conſecundum animo comprehenderint.

ſu, viacque ſanctitatis & innocenctiae ſtudento, aequi- ſidem paſtorum pie inuoluateque ſeruant: con- & iniuria omni penitus abſtinento: ſuum cuique ſenique omnibus triumphis hanc victoriam antepo-

nuntio, ſuperiore alii euadere humanitate & *erectioſa*.
IX. *Temperatis & ſobrie* agunt, commediſſiones, comperationesque ſu- giunt: nec conuiuium ſub diſſeſſum, aut alia occasione inſiſſunt; nec hoſpites ho- rum quidquam tolerant, nedum adiuuent; aut praedia in cenas, has in multas vſque noctem produci patiuntur. Qui inuenerit paſſiue fuerit, multa coeſcatur: quod ſi ſemel iterumque admonitus, non deſiſſerit, ab eo ius conuictoribus ſtudioſos habendi plane auferatur.

X. *Caſtimonia* (cuius laude niſi ſine ornati mores hominum, etiam gentilis Poetae iudicio ſerui, & ſue honore iacebunt) conſtanter teneantur, atque ita regant animos, vt precibus, & reliquo diuitiſ Naminis cultu ſeruire poſſint: quod quum caſtiſſima mens ſit, acerrime odit impurus omnes libidines.

XI. In *uſſitu* quoque & acitum grauitatem quandam pre ſerferunt, eum- que ſeruant modum, vt appareat, eos non modo humana iudicia, ſed DEI quo- que, & angelorum oculos reuereri. Quare, vt ſapientiae & pacis ſtudiis additis decet, praefertim in aede facta & auditoriis, incedunt, omnique leuiori habitu abſtinento.

XII. *Bachanalia* ſeris perſonatum nemo, quocumque tandem, ſiue ludero & turpi, ſiue honeſto ſchemate, celebrato. Qui id auſus fuerit, publice reletetur.

XIII. *Pacem & concordiam*, ad pietatem, virtutem, & diſciplinam maximo- pere neceſſariam, ſan inter ſe, quam cum diuisio cultorum. Erga peregrinos modeſte & tranquille ſe gerant. Nupriſ, niſi inuitati, ſeſe ne miſcento.

XIV. Nemo veteranorum a iunioribus, ullo praetextu, comperatio- nes, conuiuium, pecuniam, ſeruitutem, aut quidquam aliud exigit: nec verberibus, verbis, aliaue ratione eos exagitat. Neque noſtri horum aliquid admittant; aut alio, quam honeſto, & qui veteranis in vita eſt, veſtitu vtiuntur, neque vlla ratione Pennaliſſimum, quem vocant, foueant, ſubſeant. Delinquentibus, nullo habito perſonatum diſcrimine, tanto grauius coeſcuntur, quanto cum grauiore aliorum ini- iuria coniuictiſ fuerint illae exagitationes. Quor hoc genus delicti vilo modo iu- uerit, inſeruitur, probauerit; Iſtidem, pro ratione delicti, merita poena afficitur.

XV. Omnes *inualium occaſiones* vitant, nec cuiusquam adeos oppu- gnant, aut vim iſis inferunt: nec in plebis aut alibi turbas excitant. Qui ali- quid horum fecerit, pro delicti modo, poena graui afficitur.

XVI. *Clamor* quoque, & *boatus* illi barbarici, ſan domi, quam in ple- teis & ſuburbis, diſtraheant ne nocturnae diſcurſationes penitus prohibitae ſunt. In delinquentes carcere, aut vbi enormiſ peccauerint, ſaepe vſque deprehenſi fuerint, relegatione animaduertetur.

XVII. *Duella* omnia & conſiſtunt, ſan ſollemnes, quam ſubiti, & quaeuis duellorum occaſiones, iniuria, tam quae verbis, quam quae factis inferuntur, in- iurdiſtae ſunt. Qui contra fecerint, ſciant, ſeueri ſe poenis, a Sereniffiſſimis Aca- demiae Nutritoribus ſingulari ſan in rem Edicto ſtatutiſ, affectum iri.

XVIII. *Bombardae* aut ſelſopeta gellare, ſolis peregre profeſſuris; eadem vero intra oppidum aucta ſuburbis diſſipodere, nemini proſus fas eſto. Geſtantibus ea admittere, multaſque aut poena carceris; diſſidentibus relegatio irrogabitur. Quisquis praeterea ex incuria, aut fraude male noceuerit rebus, vel animalibus culum- quum: pariterque, ſi quis canes aluerit noxiſ, & ſi vel homini, vel alterius ani- maliſ damnum dederint; de ſarcendo illo aequae, ac poena tenetur.

XIX. *Ferarium auiumque venatione* & captura penitus abſtinentur: quippe facinore, Principum ac magistraturum iura, illaque inſignia proſus, temerant.

XX. Nemo *agros, hortos, vineasque* depopuletur, nec olera quicquam; fruſtus, vvas rapiat, ſed iſis penitus abſtinet. Niſi enim foediſ cogitari poſſet, quam ex aliorum detrimentis non modo fruſtum, ſed etiam voluptatem capere. Nec indigniſ quidquam ordine literario, quam forti crimine ſe alligat. Qui ſer- uerit, ſeueri punietur, ad damnum inſuper, quod dedegit, reſarcendum aſſiguen- dus.

XXI. In ſuburbis neque muſae, neque menſa conuiſſus conuadantur.

XXII. *Hofpicia & muſae*, quae quique incoliti, ne auſit vaſtare: qui ſec- us fecerit, noxam ſarcito,

XXIII. Lumina geſtentur caute, nec maiora aedibus, niſi exſiſtita, in- ferantur aliſſidantur.

XXIV. Nemo in *Sala ſumme* laeue, natevte: qui haud pariterit, praeter vitae periculum (quod natevntibus imminere, tor triſtes ſuffocatorum caſus docent) etiam magiſtratus animaluſerſionem incurret.

XXV. Atque haec omnia non modo ipſi, qui a ſtudioſorum cultu nomen ſibi inuenerunt, ne faciunt; ſed nec *ſamulis* ſuis permittunt. Hos autem, niſi Re- ſtor conſilio, nequaquam conuadent; nec niſi tales, qui non ſunt oneri Academiae, quique, ubi haberi queant, vel ipſi ſtudia ſeruant, vel ſcholam oppidanam fre- quentant. Perulantes & male morati in aedes non admittantur.

XXVI. Frequens diſcedentium ex hac Academia comitatus, vt periculi damniſ plenus, penitus intermiſtor: tantum abeſt, vt ſis cuiquam eſſe debeat, tubarum clangore agere pamp, & ad ſpectaculum turbam conuocare.

XXVII. Niſi typis excendantur, niſi a Decano Facultatis, aut Profeſſore; cui ſentendi cuiusque ſcripi poteſtas eſt, viſum ante, probatumque & permiſſum fuerit.

Formula inſerendi, quo inſcripſurum nomen in album Academiae Ieneniſ, & in ciuium ſtudioſorum numerum recipiendi, ſalem ſuam obſeruent.

EGO N. N. IVRO

Primum, me Fundatoribus huius Academiae, Sereniffiſſimis Principibus, Ducibus Saxoniae, neque ipſum, neque per alium, vlloue modo detrimentum allaturum. Tum, in regenda diſciplina me obtemperaturum huius Academiae legibus ac ſtatutiſ, in primis Sereniſſimorum eiusdem Nutritorum Edicto in duella ſan- cto: reuerentiam quoque habiturum debitam Reſtori Magnifico & Profeſſoribus. Tertio, me adhibiturum diligentiam in dicendo, dignam perſona Academica, & ſcholam niſi neceſſarias audieturum ſedulo, Quarto, iniuriam mihi factam conſulto, nec ipſum, nec per alium me vindicaturum; ſed ſuper illa imploraturum auxilium Reſtoris. Denique, ſi quid delinquerem, aut aliquid habere conuictoriae cum alio, me acquiraturum in ſententia, quam Reſtor Academiae dixerit, quique praeterea cauſam cognouerat. ITA ME DEVS ADIVVET!